

JOANNA TROLLOPE

marčios

Alma littera

PIRMAS SKYRIUS

Iš pirmo klaupito Antonis aiškiai matė merginos, kuri tuojau taps jo trečiąja marčia, nugarą. Bažnyčios šoninė nava buvo plati, o kilimu užtiestas plotas prie presbiterijos didelis. Taigi keturioms mažutėms pamergėms klestelėjus prie žemų presbiterijos laiptų į savo rausvo šilko sijonų lizdelius laukti, kol baigsis kalbos, jaunieji buvo Antoniui tiesiai prieš akis.

Antoniui atrodė, kad nuotaka, standžiai susisupusi į gelsvai baltą atlasą, panaši į žemėje įkalintą gundomą undinę. Suknelė prigludusi – itin prigludusi – nuo pečių iki kelių, o paskui išsiskleidusi kaip vėduoklė ir krinta minkštomis klostėmis, o presbiterijos laiptais nerūpestingai driekiasi lengvas šleifas. Antonio žvilgsnis lėtai slinko nuo galvutės šviesiais trumpais plaukais po gazo šydu ir vainiku iki nematomų pėdų, paskui vėl aukštyn neginčijamai tobulais liemens ir klubų vingiais. Žavi figūrėlė, pamanė Antonis, nors nepadoru beveik šešurui taip galvoti. Žavi.

Jis gurktelejo ir nukreipė griežtą žvilgsnį į sūnų. Lukas, spinduliuojantis atviru savininkišku vyro išdidumu, vestuvių dieną teikiančiu tokio puikumo, buvo pasisukęs į nuotaką. Prieš penkias minutes, kai našlė Šarlotės motina atmetė dukteriai nuo veido šydą ir jos valandėlę žiūrėjo viena į kitą taip supratingai, lyg aplink nieko nebūtų, ir visi susigraudino, Antonis dirstelėjo į Reičelę, sėdinčią greta, ir ėmė svarstyti, – jam dažnai taip nutikdavo per kelis drauge nugyventus dešimtmečius, – ar jos ramumas neslepia nesuvokto troškimo, kurio ji niekada neįvardys, ir kaip artimiausiais mėnesiais ir metais reikšis, veršis it karšto garo tumulai pro Žemės plutos įtrūkimus jos primityvus, neišvengiamas nenoras atiduoti trečio sūnaus kitai moteriai.

– Kaip tu? – tyliai paklausė jos.

Reičelė jo nepaisė. Jis net negalėjo pasakyti, ar ji mato Šarlotę, gal regi tik Luką, žavėdamasi jo plačiais pečiais, skaisčiu veidu ir širdies gilumoje klausdama savęs, ar Šarlotė iš tiesų supranta, kaip neapsakomai jai pasisekė. Vietoj įprastos skrybėlaitės Reičelė prie plaukų beveik šone prisisegė kuokštą žalių plunksnų, ir tik iš jų virpesio – it laumžirgių ant vielos – Antonis suvokė, kad Reičelės siela anaip tol ne tokia giedra kaip veidas. Ką gi, pamanė jis, nesulaukęs atsakymo, tu neatplėšk akių nuo Luko, o aš mąstysiu apie Šarlotės užpakaliuką. Ir ne vienas, sykiu su visais šioje bažnyčioje susirinkusiais neaklais vyrais. Kam veidmainiauti?

Dvasininkas, linksmas vyriškis su stula, išsiuvinėta veržliais šiuolaikiniais raštais, sakė pamokslą Roberto Brauningo eilutės, išspausdintos pamaldų apraše, motyvais.

*Pasenk drauge su manimi,
Gražiausia ateitis rami.*

Šis eilėraštis, kalbėjo pastorius, iš tikrųjų ne apie santuoką. Jis apie atlygį už prarastą jaunystę – patirtį. Eilėraštis skirtas XI amžiaus mokslininkui, žydui sefardui, bet tinka ir vedyboms, jis šlovina džiaugsmą, skatina įžvelgti kasdienybės puikumą, ragina pasitikėti Dievu. Pastorius išskėtė rankas plačiomis baltomis rankovėmis ir nusišypsojo Šarlotei, Lukui, Šarlotės motinai nėrinių suknele ir apsiaustu, visiems parapijiečiams. Antonis atplėšė akis nuo tos, kuri netrukus priklausys jo jauniausiam sūnui, ir pažvelgė į stogą. Jis buvo stropiai restauruotas, sijos nulakuotos, lubų tinkas akinamai išbaltintas. Antonis atsiduso. Kaip žavu būtų buvę, jei Lukas, kaip ir vyresnis brolis Ralfas, būtų tuokęsis tėviškės bažnyčioje, o ne šiame jaukia patogiam Bakingamšyro kampelyje, kur jokių pelkių, vandens paukščių, jokių nendrių ir neaprėpiamo, debesimis aptraukto dangaus. Kaip būtų malonu, jei dabar jie visi būtų Safolke.

Tėviškės bažnyčia būtų buvusi tobula. Antonis nebuvo uolus tikintysis, bet jam patiko šventi namai ir nuotaika, orūs beprasmiški ritualai, drovi priklausomybė anglikonų tikybai. Jis visą

gyvenimą lankė kaimo bažnytelę; ji buvo sena kaip Brauningo eilėraščio rabinas, nors ir praradusi ankstesnį pavidalą, plati, šviesi ir maloni, su skaidraus stiklo langais ir žavinga šiuolaiki- ne bronzos skulptūrele, vaizduojančia Nojų, išleidžiantį balandį pirmajam Bendžamino Briteno bažnytinės operos „Nojaus lai- vas“ atlikimui joje atminti. Tai įvyko 1958 metais, kai Antoniui buvo vienuolika. Tais senais laikais, kai Safolkas dar nebuvo ta- pęs muzikinių kelionių vieta, ten jis išklausė visas bažnytines operas, atsėdėjo jas mokykliniais pilkos flanelės šortais, pasiri- šęs kaklaraištį iš pagarbos muzikai ir kompozitoriui. Ten jis pir- mą kartą išgirdo „Kerlu upę“, iki šiol jam labiausiai patinkančią, ir tai nutiko gerokai anksčiau, nei jis ryžosi atsidėti piešimui, daug anksčiau, nei jo aistra tapo paukščiai. Tame pastate jis pir- mą kartą suvokė, koks svarbus yra kūrybingumas, taigi nieko nuostabaus, jog nori, kad sūnūs irgi ten atliktų naujo gyvenimo tarpsnio pradžios ritualus.

Ten buvo pakrikštyti visi: Edvardas, Ralfas ir Lukas. Anto- nis buvo linkęs duoti vardus per paprastą civilinę ceremoniją, bet Reičelė užsimetė, kad vaikai būtų pakrikštyti bažnyčioje, apšlakstyti šventintu vandeniu senovinėje žavioje krikštykloje. „Galės nebūti krikščionys, jei nenorės, – pasakė ji Antoniui per petį, kaip visada kažką dirbdama, – tačiau bent galės rinktis. Tu galėjai, tai kodėl vaikai negali?“

Be abejo, krikštynos buvo žavios ir jaudino, o Antonis su kiekvienomis vis aiškiau suvokdavo, kaip tvirtėja jo ryšys su bažnyčia. Buvo taip tvirtai įsitikinęs, kad sūnūs tuoksis – jei iš viso tuoksis, – Safolko bažnytelėje, jog buvo priblokštas, kai vyriausiasis, Edvardas, parsivežė elegantišką ir ryžtingą jauną švedę ir paskelbė, kad jie tuokiasi, savaime suprantama, jos pu- sėje, ne jo.

Sužadėtinei, muziejų ir galerijų ekspertei, reikalas buvo smulkiai išdėstytas. Ji pasivedė Antonį į šalį ir įsmeigė į jį stul- binamai mėlynas šviesias akis. „Nesirūpinkite, – pasakė Sigri- da tobula anglų kalba, – santuoka bus civilinė. Jausitės kaip namie.“

Edvardo ir Sigridos vestuvės buvo švenčiamos jos tėvų va- sarnamyje, mažoje menkoje bevardėje salelėje netoli Stokhol-

mo, paskui svečiai, pasirišę milžiniškus popierinius seilinius, valgė vėžius, kalnus vėžių, degtinė liejosi upėmis, ir nesutemo. Antonis prisiminė, kaip ieškodamas Reičelės keistoje mirguliuojančioje nakties šviesoje klupiniavo žvirgžduota pakrante, o jį persekiojo plėšri platininė blondinė su berėmiais akiniais ir mokasiniais.

Rytą po vestuvių pasirodė Sigrida baltais ir pilkais drabužiais, gaivi lyg ką tik išpakuota, susirišusi lygius plaukus į arkliauodegą, išplaukė su Edu valtimi ir nebegrižo. Antonis ir Reičelė buvo palikti likimo valiai su Sigridos giminėmis ir draugais po giedru dangumi, apsupti vandens. Antonis prisiminė, kad juodu, skridami namo, laikėsi už rankų, ir Reičelė, žiūrėdama pro iliuminatorių, ištarė: „Kartais aplinkybės tokios neįprastos, kad neaišku, kaip elgtis, tiesa?“

O vėliau, kai Antonis paklausė: „Kaip manai, jie iš tikrųjų situokę?“, įsistebeilijo į jį ir atsakė: „Nenučiuokiu.“

Ką gi, tai buvo prieš vienuolika, beveik dvylika metų. Ant kilimo po presbiterijos laiptais sėdi Mariela, aštuonmetė Edvardo ir Sigridos duktė. Sėdi labai ramiai ir tiesiai, pėdos su baletobateliais pakištos po rausvais sijonais, plaukus prilaiko lankelelis su rožių pumpurais. Antonis pabandė sugauti jos žvilgsnį. Vienintelė anūkė. Rami ir santūri. Kalba angliškai, švediškai ir griežia violončele. Mariela vos pastebimai palenkė galvą, rodydama, kad jaučia senelio žvilgsnį, bet į jį nepažiūrėjo. Motina pasakė, kad šiandien jos darbas – būti pavyzdžiu kitoms mažoms pamergėms, Šarlotės dukterėčioms, o Marielos gyvenimas iš esmės skirtas motinos pagyrimams užsitarnauti. Ji žino, kad senelis visada ja žavėsis, nesvarbu, ką ji darytų.

– Susikaupk, – staiga sušnypštė Reičelė.

Jis iškart atsikvošėjo.

– Atleisk...

– Džiaugsmingai skelbiu Luką su Šarlotte vyru ir žmona! – tarė pastorius, traukdamas stulą, kuria buvo apvyniojęs susikibusias ką tik apžieduotas Luko ir Šarlotės rankas.

Lukas pasilenkė pabučiuoti žmonos į skruostą, bet ji apsi-
vijo rankomis jam kaklą, tada jis stvėrė ją į glėbį ir aistringai

pabučiavo. Bažnyčioje nugriaudėjo plojimai. Mariela atsistojo ir papurtė sijonus, žvilgčiodama į motiną, kad ši primintų, ką daryti toliau. Antonis matė, kaip Sigrida vien lūpomis pasakė mergytėms:

– Poromis. Dvi poros po dvi.

Šarlotė juokėsi. Lukas juokėsi. Luko draugai iš bažnyčios galo sveikino ją šauksmais.

Antonis paėmė Reičelei už rankos.

– Dar viena marti...

– Žinau.

– Kurios mes beveik nepažįstame...

– Kol kas.

– Na, jei ji bus bent perpus tokia gera kaip Petra... – prabilo Antonis.

Reičelė ištraukė ranką.

– Jei.

Pokylis vyko palapinėje, sode prie namo, kuriame užaugo Šarlotė. Nelijo, bet buvo apsiniaukę, ir palapinėje ant svečių krito keista žalsva šviesa, todėl visi atrodė kaip ligoti. Palapinė stovėjo nuožulnioje vejoje, todėl atsistoti, juolab ant grublėtų kokosų plaušų demblių, buvo beveik neįmanoma, ypač Šarlotės draugėms, kurios visos aliai vienos avėjo išpūdingais aukštakulniais. Pro plyšį palapinės apačioje buvo matyti jaunieji, vaizdingai pozuojantys didelio tvenkinio pakraštyje, jiems įsakinėjo fotografas.

O Dieve, vanduo, pamanė Petra. Barnis dar nevaikšto ir prirtvirtintas dirželiais prie vaikštytės, jam įduota dėžutė razinų, kad neliūdėtų, bet trejų metų Kitas nenuorama, vanduo jį visada nenugalimai traukė. Praėjusią naktį nepažįstamame viešbučio kambaryje abu vaikai tik truputį nusenėdė, todėl Petra su Ralfu irgi nemiegojo, kol galop penktą ryto Ralfas atsikėlė ir išėjo pasivaikščioti. Jo nebuvo taip ilgai – daugiau kaip dvi valandas, jog Petrai kilo įtarimas, kad vyras išėjo visam laikui. O dabar, priešingai nei paprastai, jis šėlioja su Luko draugais, geria šampaną ir rūko, nors buvo metęs, kai Petra laukėsi Kito, ir nuo to laiko nebuvo paėmęs į rankas cigaretės.

Kitas zirzė. Jis buvo pavargęs, alkanas ir piktas. Be atvangos tyliai verkšlendamas, susitaršęs, nesukalbamas, jis apsvyniojo Petros sijonu, išibrukęs jai tarp šlaunų. Rytą Kitas Šarlotės prašymu buvo pasipuošęs baltais lininiais marškiniais ir tamsiai mėlynomis kelnėmis, nors Petra manė, kad jis per mažas nuotakos šleifui nešti. Bažnyčioje Kitas taip susipurvino ir susiglamžė, kad teko jį pervilkti marškinėliais su Žmogaus Voro piešiniu: jų nenešiodavo tik tada, kai jie būdavo skalbiami. Petra irgi buvo be ūpo ir jautėsi ne vietoje kaip sūnus: vilkėjo drabužiais, kurie miegamojo spintoje atrodė originalūs ir gražūs, bet Šarlotės draugės, dauguma dvidešimt kelerių, buvo apsitaisiusios kaip kokteilių vakarėliui. Petra pažvelgė į Kitą. Vaikas baisiai erzino, bet jį derėjo užjausti. Jos meilus, jautrus, lakios vaizduotės sūnelis vien dėl suaugusiųjų užgaidos buvo išplėštas iš įprastos, patikimos aplinkos ir įbruktas į dirbtinę svetimą, kur lova buvo ne jo, o dešrelės smarkiai paskanintos pipirais. Ji uždėjo ranką Kitui ant galvos. Vaikas sukaitęs, suplukęs ir nelaimingas.

– Petra, – pašaukė Antonis.

Petra su palengvėjimu atsisuko.

– Oi, Ant...

Antonis patapšnojo jai per petį ir atsitūpė prie Kito.

– Vargšas berniūkštis.

Kitas dievino senelį, bet nemokėjo taip staiga nusiraminti. Patempė apatinę lūpą.

– Gal įveiktum braškę? – paklausė Antonis.

Kitas papurtė galvą ir įsikniaubė Petrai tarp kojų.

– Orinuką?

Kitas sustingo. Paskui atsisuko nuo Petros sijono į Antonį.

– Žinai, kas tai?

– Ne, – atsakė Kitas.

– Traškūs cukriniai pyragaičiai. Labai skanūs. Baisiai nesveika dantims.

Kitas vėl nusigrėžė. Antonis atsistojo.

– Galiu jį pasiimti ir pamaitinti per prievartą?

Petra pažvelgė į šešurą – jam akivaizdžiai buvo patogu su prabangiu apskurusiu tėvo fraku.

– Tu pernelyg švarus.
– Truputis lipnumo nepakenks. Ko nors gėrei?
– Ne. Man kelia nerimą vanduo.
– Koks vanduo?
– Tenai, – parodė Petra ranka, kuria nebandė sutramdyti Kito. – Ačiū Dievui, jis dar nepastebėjo.

– Kur Ralfas?
– Kažkur, – atsakė Petra.

Antonis įsmeigė į ją akis.

– Tau čia menkas malonumas...
– Vestuvės ne trejų metų vaikams ir ne motinoms, kurios tokius bamblius turi prižiūrėti, – atsiliepė Petra.

– Tavo vestuvės buvo malonumas visiems.

Ji dirstelėjo į Kitą. Jis nurimo, tik karštas kvėpavimas degino jai odą per sijono audeklą.

– Mūsų vestuvės buvo žavios.

– Tikrai.

– Diena puiki, iš bažnyčios grįžome į jūsų sodą, visos rožės žydėjo, šunys, vaikai...

Antonis jai nusišypsojo. Paskui atsainiai paklausė Kito:

– Bulvių traškučių?

Kitas nustojo kvėpuoti.

– O gal net kokakolos? – pridūrė Antonis.

Kitas kažką slopiai sumurmėjo.

– Ką?

– Su šiaudeliu! – suriko Kitas į Petros sijoną.

– Jei nori.

– Ačiū, – tarė Petra. – Širdingai.

– Prie užkandžių stalo sėdžiu greta Šarlotės motinos. Ji gar- si sodininkė ir augalų dailininkė mėgėja, taigi mudu kiekviena proga suporuojami. Pasistiprinsiu, pirmiausia pamaitindamas Kitą netinkamais valgiais. Verčiau netinkamas valgis, negu jo- kio. Jei neisi su manim, Kitai, šiaudelio spalvą parinksiu aš, ir galbūt išrinksiu geltoną.

– Ne! – suriko Kitas.

Paraudonavęs, susitaręs, jis atsiplėšė nuo motinos.

– Imsma jautį už ragų, – tarė Antonis neva tarmiškai.

Kitas išsišiepė.

– Tu tiesiog išsigelbėjimas, – tarė Petra.

Antonis jai pamerkė.

– O tu žinai, kas esi.

Ji žiūrėjo, kaip juodu netvirtai žingsniuoja kokosų plaušų dembliu susiėmę už rankų, Antonis mostaguodamas, Kitas tokioje išpuoselėtoje draugijoje nevalyvas kaip nešvarių skalbinių ryšulys. Pažvelgė į vaikštynę. Barnis suvalgė razinas, sudraskė dėžutę ir laižė saldumą viduje. Putlius skruostus ir nosies galą buvo išsitepęs rudai.

– Kur mes dėtumės, jei nebūtų senelės ir senelio? – tarė jam Petra.

Kaip nuostabu, lengvabūdiškai pamanė Šarlotė, būti tokiai beprotiškai laimingai. Geriau nei vandenslydis, šokiai, greitas važiavimas ar net paskutinė akimirka prieš bučinį žmogaus, kurio bučinio neapsakomai troškai. Kaip nuostabu jaustis tokiai gražiai, tokiai geidžiamai, tokiai viltingai, tokiai visais patenkinamai, tokiai pergalingai baikščiai ir pagarbiai gavus į vyrus Luką. Vyras! Koks žodis. Koks stulbinamas, brandus, prašmatnus žodis. Mano vyras Lukas Brinklis. Alio, kalba ponia Brinkli, Luko Brinklio žmona. Atsiprašau, atsakysiu pasitarusi su vyru, savo vyru Luku Brinkliu. Mano. Ji pažvelgė į ranką. Vestuvinis žiedas buvo naujutėlis ir žvilgėjo. Sužadėtuvių žiedo deimantai akino. Deimantai buvo iš senovinės Luko senelės segės, žiedo eskizą juodu kūrė kartu. Atvirai kalbant, beveik viską sugalvojo Lukas, jis meniškos sielos, iš dailininko šeimos. Žinoma, Šarlotės motina irgi dailininkė, bet kukli. Stalas, prie kurio ji kruopščiai piešia žirginius ir uogas, be galo tvarkingas. Jokio panašumo į Antonio studiją. Jokio.

Šarlotė dievino Antonio studiją. Manė, kad ilgainiui pamils ir Antonį, – žinoma, ir Reičelę, – bet šiuo tarpu, praėjus vos dvejiems metams po tėvo mirties, nederėtų pamilti kito žmogaus kaip tėvo. Vis dėlto Antonio studija nuostabiame, netvarkingame, spalvingame name – daugybė tapybos reikmenų, visur, kur tik įmanoma, prismeigta eskizų ir piešinių, paukščių nuotraukų, paukščių modeliai, paukščių skulptūros ir paukščių

griaučiai ant visų paviršių ir kabo nuo lubų lyg aviacijos paradas, – žavėtis buvo nepavojinga. Kartą, kai ji viešėjo Safolke, turbūt vos antrą ar trečią kartą, Antonis su Reičele prižiūrėjo anūką Kitą, baikštų ir nelinkusių bendrauti. Antonis nuėmė nuo dulketos lentynos griciuko sparno griaučius ir nupiešė trapią kaulų vėduoklę, kad Kitas pamatytų, kaip gražiai sparnas sudarytas. Kitas labai susidomėjo. Šarlotė irgi. Kai ji darbe paminėjo susipažinusi su tokiu Antoniu Brinkliu, vaikas, sėdintis prie gretimo stalo žinių skyriuje, pakėlė galvą ir paklausė: „Antoniu Brinkliu? Paukščių tapytoju? Mano tėvas galvą pametęs dėl paukščių, turi visas jo knygas“, ir Šarlotė apsidžiaugusi pajuto pagarbą Antoniui Brinkliui, parodžiusiam jai griciuko sparną. Ir štai – jis jos šešuras. O Reičelė – anyta. Kaip nuostabu turėti šešurą su anyta, dieverius, svaines ir gyventi su Luku ne ankštame pusrūsyje Klapame, kur ji iki šiol gyveno, o bute, kurį surado Lukas, pora minučių kelio nuo Šordičo Aukštosios gatvės. Puikumėlis. Ar ne šaunu ištekėti nesulaukus trisdešimties už tokio kaip Lukas, džiaugtis visais ir viskuo ir trokšti, kad ši diena niekada nesibaigtų?

Ji pažvelgė į taurę su šampanu. Vėl pilna. Visi nuolat pripildo jai taurę, kvaila, be galo kvaila, bet ir nuostabu. Viskas nuostabu. Virš žmonių galvų sugavo Luko žvilgsnį, ir jis pasiuntė jai ilgą oro bučinį.

„Greitai, – pamanė Šarlotė, – jau greitai vėl gulėsiu su juo lovoje.“

– Nesėdėk atokiai, – pasakė Edvardas Sigridai, – smerkdamą angliškas vestuves.

– Aš nesmerkiu...

– O atrodo, kad kankiniesi suprasdama, jog daug geriau atliktum tokį darbą, – atkirto Edvardas.

– Stinga svetingumo, – tarė Sigrida. – O tau kaip atrodo? Šiltai priimami tik nuotakos pusės svečiai. Švedijoje jaunikio giminės irgi būtų laukiami. Prisimink mūsų vestuves.

– O, prisimenu...

– Tavo tėvai buvo sutikti labai nuoširdžiai. Mano tėvai pirštų galais apie juos vaikščiojo. Jų draugai irgi.

– Sakai, Monika Engstriom lindo prie mano tėvo iš...
– Jis nesipiktino! Kiekvienam vyrui glosto savimeilę graži moteris, besikarianti ant kaklo.

Edvardas apsidairė.

– Manai, kad to ir trūksta šioms vestuvėms? Gašlių moterų?

– Jos tikrai padėtų atsipalaiduoti.

Edvardas linktelėjo Luko draugų pusėn: būrelis gausėjo ir vis garsiau klegėjo, nes dabar buvo apsirūpinęs ne tik šampanu stipresniems gėrimams nuplauti, bet ir bokalais alaus.

– Jie, regis, atsipalaidavę.

– Prasčiokai, – atšovė Sigrida.

– Kur Mariela?

– Rikiuoja mergaites. Ką tik liepė joms įsivaizduoti, kad sėdi klasėje ir mokosi apie klimatą. Matai, apie klimatą ji ką tik mokėsi mokykloje.

Edvardas tebežiūrėjo į Luko draugus.

– Lukas tik šešeriais metais jaunesnis už mane, bet ta šutvė daro kitos kartos įspūdį.

– Dauguma jų viengungiai. Bent jau nevedę.

Edvardas gurkštelėjo šampano. Jis buvo šiltas ir rūgštelėjęs.

– Ar tau patinka būti ištekėjusiai? – atsainiai paklausė.

– Dažniau taip, – atsakė Sigrida.

– Tavo tiesumas. Tavo garsusis tiesumas. Prisimenu, per vestuves pasakiau, kad tu viena sąžiningiausių mano pažįstamų.

– Ir?

– Tu tokia tebesi.

– Ir? – pakartojo Sigrida.

– Ir kartais pasvajoju, kad nebūtum tokia atvira, nors ir suprantu, kad nepatikėčiau tavim, jei elgtumeisi kitaip.

– Mano nuomone, tavo naujoji brolienė akinamai graži, – tarė Sigrida, – bet pernelyg nebrandi pagal savo amžių. Kiek jai? Dvidešimt šešeri? Dvidešimt septyneri?

– Maždaug tiek. Iš tiesų daili. Žinok, tame būrelyje trainiojasi Ralfas. Ką jis ten veikia? Juk negali pakęsti nuobodžių vyriškų reikalų.

– Per vestuves žmonės labai keistai elgiasi.

– Turi omeny, – pasitiksliino Edvardas, – angliškas vestuves.
– Aš taip nesakiau.
– Bet tau patiko mūsų vestuvės...
– Jos buvo švediškos.
– Ir Ralf'o vestuvės...
– Jos buvo žavios, – tarė Sigrída. – Labai paprastos. Tavo tėvų sode su basa Petra. Kur Petra?
– Turbūt vaikosi vaikus.
Sigrída atsistojo.
– Einu jos ieškoti.
– O ką daryti man?
– Susirask tėvus, – patarė Sigrída. – Patikrink, ar tavo dukté nepadarė klaidų pasakodama vaikams apie El Ninjo srovės poveikį. Sužinok, kur mūsų vietos prie stalo.
– Lašiša ir braškės, – tarė Edvardas. – Rausvi valgiai. Vestuvių patiekalai. – Jis irgi atsistojo. – Tėtis prie tvenkinio. Kitas pliuškenasi vandenyje. – Jis patylėjo. – Nuogas žemiau juosmens.

Reičelė nenuleido akių nuo Ralf'o. Jis atrodė baisiai. Ne bjauriai, ne, Ralfas negali atrodyti bjauriai, tiesiog sulysęs, išvargęs, juodi ratilai po akimis, vešlūs tamsūs plaukai sulipę į kuokštus, lyg būtų prastai apsikirpęs. Gal taip ir yra, nes iš visų trijų sūnų jam teko mažiausiai tuštybės, mažiausiai praktiškumo, mažiausiai pagarbos regimybei. Žinoma, susigrūdę į šeimos numerį viešbutyje, praėjusią naktį jie beveik nemiegojo, nė vienas, per pusryčius pasakė Petra, paskui Ralfas išėjo pasivaikščioti kaip vaikystėje, nuklydo į mišką ir grįžo paklaidęs ir sutrikęs, nes brovėsi per krūmus ir atžalyną. Ką gi, Ralfą visada buvo sunku suprasti, jis niekada nesilaikė įprastų elgesio normų, dėl to ir žavingas, bet ji tikisi – labai nuoširdžiai tikisi, kad jis pernelyg nenukamuoja Petros neprieinamumu ir nedėmesingumu.

Kai Ralfas ir Petra pasakė, kad norėtų susituokti, juodu su Antoniu užplūdo palengvėjimas ir džiaugsmas. Kaip tik Petros Ralfui ir reikia, pasakė juodu vienas kitam; Petra suteiks Ralfui pastovumo ir valios, kurių jam trūksta ir labai reikia. O šian-

dien, pamačius, kaip atrodo Ralfas, palikęs Petrą vieną tvarkytis su vaikais, nors jiems aiškiai reikia abiejų tėvų, Reičelei vėl kaip anksčiau širdį suspaudė nerimas ir rūpestis, kurio negali atsi-kratyti nuo tada, kai Ralfas išvydo pasaulį ir iškart atšlijo nuo jos, pirmą kartą bandančios priglausti jį prie peties.

Jis neturėtų būti toje draugijoje, tarė sau Reičelė. Luko draugai labai skiriasi nuo jo brolių draugų, naivesnių, nuoširdesnių, paprastesnių. Kalbas apie Luko bernvakarį, trijų dienų užavimą Edinburge, kur jis baigė universitetą, Reičelė pakentė tik todėl, kad jame dalyvavo Lukas, jos sūnus. Ralfas irgi nuvažiavo parai, vis dėlto brolis, o grįžęs į Safolką tepasakė, nenorėdamas išduoti Luko, kad visiems buvo smagu, bet tokie dalykai ne jam. Vėliau Petra pranešė, kad nusilešę jie pradėjo skusti vienas kitam įvairias kūno vietas, ir Lukas tik vargais negalais išsaugojęs antakius. Tai ką Ralfas veikia šitos minios tirštyje ir kodėl jo rankoje cigaretė? Reičelė labai džiaugėsi, kai jis metė rūkyti. Vienintelis vaikas, dėl kurio ji jaudinosi, galvodama apie alkoholį ir narkotikus; jis vienintelis buvo linkęs įžvelgti veikiau jėgų išbandymą dėl priklausomybės nei jos grėsmę.

Ko gero, pamanė Reičelė, reikėtų pasikalbėti su Petra. Pamatė Antonį su Kitu prie tvenkinio – Antonis šluostė Kitą nosine įkalbinėdamas apsimausti trumpikes ir šortus, o Petra turbūt susirado ramią vietelę, kad dar kartą pavalgydintų Barnį. Barnis dievina valgį. Jo džiaugsmas, išvydus maistą, juokino Reičelę su Antoniu, nors Petra sakė, kad kartais jis elgiasi kaip tironas. Reičelė, visą gyvenimą dirbusi virėja, virdavo sriubas ir košes, kurias Petra kraudavo į šaldytuvą ir turbūt vieną jų dabar kur nors kemša Barniui, išsižiojusiam vežimėlyje kaip rajus paukščiukas.

Ji atsistojo, pasilygino žalią lininį sijoną, pirktą per išpardavimą drabužių parduotuvėje Olbore, laimė, smarkiai besiskiriantį nuo pilkšvai raudonų Šarlotės motinos nėrinių. Keista moteris ta Šarlotės motina, ir liguistai tvarkinga. Na, Šarlotė bent jau ne tokia. Miegamąjį Safolke Šarlotė su Luku paliko įspūdingai sujauktą net pagal Reičelės standartus.

Jai einant ieškoti Petros, šalia išdygo Ralfas su buteliu alaus. Jis trenkė cigaretėmis.

– Kaip tu, mama?

Reičelė pažvelgė į jį. Dievinamas sūnus, bet dabar reikia galvoti ir apie Petrą.

– Puikiai, – atsakė ji. – O tu?

– Ką reiškia „o tu“?

– Ar tau nieko nenutiko? Ar viskas gerai?

– Žinoma, – atsakė Ralfas ir kilstelėjo butelį, lyg skelbdamas tostą į jos sveikatą. – Žinoma, viskas gerai. Kodėl turėtų būti negerai?